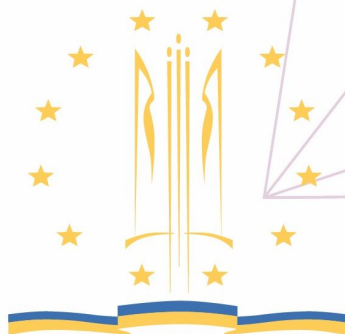

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ РЕЖИСУРИ ЕСТРАДИ

АКТУАЛЬНІ ДИСКУРСИ МИСТЕЦТВА ЕСТРАДИ: ТРАДИЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів,
магістрантів та студентів

КИЇВ, 20 КВІТНЯ
2021

Цирковий костюм – важливий засіб виразності сучасного циркового мистецтва призначений для посилення образності та художності циркової програми в цілому та номерів зокрема, що органічно поєднуючись з музичним оформленням, реквізитом, апаратами або снарядами, освітленням, пластичним або хореографічним рішенням і впливає на глядача в межах художнього образу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баринов В. А. Феномен цирка в современной культуре. *Общественные науки и современность*. 2012. № 3. С. 168–176.
2. Рыбкин, А. (2014). Журнал «Советский цирк»: Январь 1968 г. [Сообщение форума]. URL: <http://www.ruscircus.ru/forum/index.php?showtopic=24070> (дата звернення: 02.02.2021).
3. Andreeva, Yu. (2006). Psihologiya imidzha i reklamy: Kontseptsii, tehnologii, strategii i effektivnosti [Psychology of image and advertising: Concepts, technologies, strategies of efficiency]. Kazan: Tsentr innovatsionnykh tehnologiy [in Russian].
4. Фальковский А. Художник в цирке. Москва : Искусство, 1978. 143 с.

Левіт Дмитро Анатолійович
кандидат філософських наук,
доцент кафедри академічного та естрадного вокалу,
Київський університет імені Бориса Грінченка

ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ РЕЖИСЕРІВ ЕСТРАДИ

У теорії сценічного мистецтва різні аспекти сутнісної характеристики підготовки режисерів та формування їхньої професійної компетентності були висвітлені неодноразово. У контексті нашого дослідження важливими є погляди Н. Вишнякової, яка вважає креативність одним зі складників професіоналізму майбутніх режисерів. Вагомим є й те, що вона виокремлює творчу індивідуальність, яка, будучи істотною характеристикою професійної

творчості, визначається як інтегральна креативно-особистісна категорія, що об'єднує інтелектуально-творчу ініціативу; інтелектуальні здібності; глибину знань; схильність до творчого сумніву; здатність вести внутрішню творчу боротьбу; відчуття новизни, вміння бачити незвичайне в проблемі; професіоналізм [1]. Досліджуючи проблему підготовки режисерів, Н. Донченко, доходить висновку, що режисер виступає організатором усього творчого процесу, зразком принциповості, прикладом етичності і моралі, вихователем і педагогом [2].

Беручи до уваги думки науковців, можна зробити висновок, що режисер – це складна, всеосяжна професія, оволодіння якою вимагає докладання значних зусиль і систематичної роботи. Проте постає питання, як тренувати і відпрацьовувати професійні навички майбутніх режисерів. Хореограф розвиває свою майстерність за допомогою опанування фізичних елементів, повторення і відпрацювання танцювальних комбінацій, виконання пластичних рухів. Вокаліст – за допомогою тренування правильного дихання і голосового апарату. Музикант у будь-який момент може практикувати гру на своєму музичному інструменті. Для режисера ж способом вдосконалення своїх професійних навичок є тренінги.

Тренінг – це сукупність психотерапевтичних, психокорекційних і навчальних методів, спрямованих на формування і розвиток навичок. Над розробкою тренінгів працювали багато театральних діячів, але здебільшого їхні роботи присвячено опануванню і вдосконаленню акторської майстерності, не враховуючи специфіку підготовки режисера і зокрема специфіку професійного розвитку режисера естради та масових заходів.

Режисерський тренінг – це комплекс спеціальний вправ, який формує окремі навички професійної діяльності, спрямовані на розширення можливостей особистості за рахунок розвитку професійно важливих якостей. Проблеми підготовки творчого апарату режисера до професійної діяльності, формування психотехнічних навичок для подальшої практичної роботи продовжують залишатися актуальними. Щоб виокремити особливості тренінгів для режисера естради, необхідно визначити, якими основними навичками і вміннями він повинен володіти. Розглянемо деякі з них.

Поміж навичок, які забезпечують ефективне виконання професійних функцій, насамперед, необхідно виокремити організованість – уміння організувати все навколо, починаючи з себе. Часто в масовій режисурі неможливо провести репетиції в повному обсязі, і перед режисером стоїть завдання продумати всі деталі заходу, дати чіткі завдання всім службам і артистам. Не менш важливо розвивати просторово-часове сприйняття. Уміння від початку до кінця бачити кожну деталь, паралельну роботу всіх служб є необхідним. Через нестачу, а іноді і повну відсутність репетиційного процесу, режисер повинен чітко бачити продуману картинку всього заходу. Усі етапи репетиційного процесу відбуваються в уяві режисера.

Варто відзначити аналітичні навички. Оскільки невід’ємною складовою масового заходу є злободенність (актуальність), режисерові необхідно миттєво аналізувати всі події і переводити їх у форму образного, сценічного втілення. Зафіксовані у свідомості режисера, проблемні ситуації з життя, ставши продуктом аналітичної діяльності, можуть використовуватися в майбутній постановці, підказавши правильний спосіб втілення образу персонажа або усієї вистави в цілому, впливати на процес цілісної реалізації режисерського задуму [2]. Саме аналітико-синтетична діяльність режисера допомагає створювати нові творчі та креативні ідеї.

Без креативного мислення, тобто вміння дивитися на проблему з різних кутів і швидко знаходити рішення, вміння мислити гнучко, неможливо досягти особистого і професійного успіху у творчій професії. Майбутній режисер естради повинен знаходити нестандартні, інноваційні рішення реалізації творчих ідей і застосовувати їх на практиці [3]. Тренінгам із креативності присвячено багато досліджень, проте вони не розглядають їх в аспекті формування креативності режисера. Безумовно, важливою складовою є тренування уваги. Спрямованість тренінгу є розвивальною, а мета полягає в тому, щоб навчитися звертати увагу на те, що раніше її не потребувало; це – основна умова розширення сприйняття [4].

Ще однією навичкою, яку необхідно розвивати режисерам естради, є символічне бачення. Якщо у виставі театру або в художньому фільмі режисер, створюючи образи героїв і наділяючи їх індивідуальними якостями, розробляє

характери, користуючись найтоншими психологічними нюансами, мотивує їхні вчинки, простежує взаємини персонажів, послідовно вибудовує хід подій, то в будь-якому масовому заході настільки ж глибоку і значну тему він розкриває через окремі епізоди, різножанрові номери, об'єднуючи їх однією ідеєю, однією метою, на яку вони спрямовані. Тут режисер впливає на свідомість і уяву учасників і глядачів загальними поняттями, великими сценічними символами. Зазначене не виключає оволодіння майбутнім режисером естради і масових свят основами акторських тренінгів. Виконуючи ті ж елементи акторської тренінгу, режисер переломлює їх внутрішнім поглядом, через внутрішній імпульс – і як результат, виробляє в собі певні професійні якості.

Режисерський тренінг – це процес свідомого, активного участі людини у виконанні спеціальних вправ, що моделюють окремі операції професійної діяльності і забезпечують підвищення можливостей особистості за рахунок розвитку професійної психотехніки. Усі ці вправи формують і розвивають такі елементи психотехніки режисера: обсяг, концентрацію, розподіл і переключення уваги; рухливість асоціативного процесу; творчу просторову уяву; спостережливість; просторове, пластичне мислення; динамічне сприйняття часу; емпатію, перевтілення, рольову поведінку в пропонованих обставинах; дієве сприйняття життя, тобто через діалектичні протиріччя; спілкування; саморегуляцію; релаксацію.

Головний напрям спеціального режисерського тренінгу – це розвиток здатності до наслідування і на цьому підґрунті – до подієво-видовищного мислення. В основі вправ лежить принцип моделювання елементарних операцій професійної діяльності режисера: просторова візуалізація / уявне маніпулювання; опрацювання виробленого досвіду; виконання дій в заданий часовий відрізок; трансформації; продукування ідей на задану тему; порівняння, пошук аналогій; запам'ятовування з подальшим відтворенням просторових композицій; зіставлення творів з емоційно насиченим сюжетом; рефлексивні ігри; моделювання сюжету; прогнозування можливого розвитку перерваної дії; психічна саморегуляція.

Отже, тренінг – це основа розвитку акторської та режисерської професійної компетентності. Зміст і призначення тренінгу полягає в тому, щоб свідомими шляхами активізувати і залучати підсвідомість до творчості і креативного процесу. Творчі здібності режисера виробляються в процесі опанування ним основ режисерського тренінгу. Режисерський тренінг – це процес свідомої, активної участі людини у виконанні спеціальних вправ, що моделюють окремі процеси професійної діяльності і забезпечують підвищення можливостей особистості завдяки розвитку професійної психотехніки.

Призначення вищої освіти полягає в підготовці професіоналів, здатних творчо, компетентно і відповідально розв’язувати проблеми, які пропонує життя і сфера професійної діяльності. У мистецтві зв’язок професіоналізму, творчості та соціальної відповідальності проявляється особливо виразно, адже мистецтво, звертається до кращих почуттів людини, залучає її до співтворчості. Збереження високого рівня вищої мистецької освіти – це і збереження культури в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишнякова Н. Ф., Ткач Р. В. Креативная психопедагогика как творческое направление в психологической науке и практике. *16th Int. Crimean Conference «Microwave & Telecommunication Technology»* (11-15 September 2006, Sevastopol). Севастополь. 2007. С. 88–90.
2. Донченко Н. П., Дячук В. П. Основні принципи професійної підготовки режисера як майстра сценічного мистецтва. *Культура України*. 2013. Вип. 42 (1). С. 123–131.
3. Касьяненко А. С. Креативний компонент як невід’ємна складова фахової підготовки майбутніх режисерів естради. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. №3. С. 274–279.
4. Кривошеєва О. В. Тренінг як засіб формування психотехніки майбутнього актора. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 2. С. 105–112.